

Govor veleposlanika Nj. E. dr. Paola Trichila povodom komemoracije u znak sjećanja na žrtve stradanja na Vargaroli, 18. kolovoza 2026. godine

Danas smo se okupili kako bismo svečano obilježili osamdesetu obljetnicu tragedije na Vargaroli. Prošlo je mnogo vremena ali dužnost sjećanja nalaže nam da očuvamo živim spomen na nju, jako ili možda upravo zato što je bila strašna. Posebno je važno jer, nakon toliko vremena, brojna pitanja vezana uz okolnosti tog događaja i dalje ostaju bez konačnog odgovora, a službeno tumačenje koje bi bilo općeprihvaćeno još uvijek ne postoji. Sa dubokom tugom moram konstatirati da je u Puli došlo do velikog stradanja nedužnog civilnog stanovništva. Ova će tragedija ostati zauvijek neraskidivo povezana s poviješću egzodusa kao čimbenik, ako ne presudan, onda zasigurno od velikog značaja. Stoga izražavam nadu da će se rasvijetliti sva otvorena pitanja vezana uz ovaj tragični događaj. Dužnost sjećanja mora biti praćena odgovornošću da gledamo prema budućnosti, tim više što su Italija i Hrvatska prijateljske države te obje članice zajedničkog doma – Europske unije. U tom smislu sa zadovoljstvom primjećujem napredak ostvaren tijekom posljednjih godina. Prije svega, Grad Pula preuzeo je organizaciju komemorativnih događanja; Riječ je o važnom iskoraku jer se time, nakon toliko desetljeća, priznaje da tragedija na Vargaroli predstavlja sastavni dio povijesne baštine Pule. Nadalje, Grad Pula zamijenio je dotadašnje spomen-obilježje novim, na kojem su ispisana imena šezdeset četiri žrtve koje je bilo moguće službeno utvrditi.

Osim toga, udruga pulskih esula prvi je put službeno primljena u zgradi Gradske uprave. Također, u Gradskom kazalištu nedavno je izvedena predstava posvećena razdoblju egzodusa.

Naposljetku, nakon ove komemoracije otvorit ćemo izložbu koju je ljubazno ustupio Regionalni institut za istarsku, fijumansku i dalmatinsku kulturu (IRCI), posvećenu doktoru Geppinu Michelettiju i njegovu iznimnom djelovanju u pružanju pomoći tijekom tragedije za koje bi zaslužio trajnu počast u ovom gradu. Općenito gledajući, posljednjih je godina dvojezičnost u Puli ostvarila dodatni napredak. Riječ je o konkretnim i vidljivim potezima, a ne samo o deklarativnim izjavama, koji su, prema mojem mišljenju, označili značajan iskorak. Na tome zahvaljujem vlastima, kao i svima koji su svojim doprinosom omogućili ostvarenje tih pomaka, uključujući Zajednicu Talijana u Puli i pulske esule. Premda su učinjeni važni iskoraci, ovaj proces treba i dalje njegovati na pozitivan i konstruktivan način, kako na području historiografije, tako i kroz suradnju, za koju se nadam da će biti sve plodonosnija, svih onih kojima su na srcu prošlost, sadašnjost i budućnost ovoga prekrasnog Grada, koji čuva tragove veličanstvene Arene i druge vrijedne spomenike rimske baštine te koji je zaslužio da ga spomene ni manje ni više nego Dante Alighieri u Božanstvenoj komediji.